



Landbruksdirektoratet  
Eanandoalldirektoráhtta

# Forslag til ny gjødselbrukforskrift

*Kommunesamling Nordland*

*17. september 2024*

*Bjørn Huso*

# Lang prosess

- Jordbruksoppgjøret 2009: LMD starte opp «helhetlig gjennomgang av regelverket»
- Erkjennelse av at det trengs en innstramming og en bedre oppfølging, av miljøhensyn
- 2016—2018: Oppdrag til Ldir, Mdir og Mattilsynet om å utarbeide revidert forskrift

# Høring ny gjødsel*bruk*forskrift

- Sendt på høring fra LMD, KLD og HOD 20. mars
- Frist høringsinnspill 20. juni.
- 253 høringsinnspill (kommuner, vannområder, bondelag...)

# Bakgrunn og behov for regulering

- Overgjødsling har negativ effekt på vannkvalitet, utslipp av klimagasser og dårlig utnyttelse av fosfor (og dels også nitrogen) som ressurs
- Internasjonale forpliktelser for reduserte utslipp:
  - EUs vanndirektiv – Norge må gjøre tiltak for å oppnå «god tilstand» i norske vannforekomster
  - Bærekraftsmål, klimamål, mål for naturmangfold – god forvaltning av gjødselressursene er sentralt for å nå flere av målene
  - EUs nitratdirektiv, EUs «takdirektiv» om luftforurensning, Gøteborgprotokollen, Nordsjøavtalen

# Viktige endringer som foreslås



Omfatter nå all gjødsel, også mineralsgjødsel



Lavere grense for mengde fosfor som kan spres per areal (spredearealkrav)



Mulighet for balansegjødsling



Kortere periode for lovlig gjødselspredning (1. mars til 1. september)



Innføring av krav til journal over faktisk bruk av gjødselvarene



Flere nye dokumentasjonskrav, bl.a. jordprøver

# Formål og virkeområde

## § 1

- Legge til rette for at gjødsel kan utnytted som ressurs
- Forebygge forurensningsmessige , helsemessige og hygieniske ulemper
- Miljøforsvarlig forvaltning av jordsmonnet og hensyn til biologisk mangfold

## § 2

- Gjelder lagring og bruk av organisk gjødsel og *bruk av mineralgjødsel*
- Gjelder også grøntarealer, parker, golfbaner

# Godkjent spredeareal



- Fulldyrka eller overflatedyrka jord
- Godkjent innmarksbeite
  - Kommunen kan etter søknad godkjenne innmarksbeite - gjelder også ved bruk av mineralgjødsel
  - Unntaksordning ut 2027: Trenger ingen godkjenning så lenge det har vært gjødslingsplan for beitet
- Grøntareal og anlegg for dyrking av mat, fôr eller prydvvekster

# Spredemengder (§ 20)

	Fra ikrafttredelse	Etter 4 år	Etter 8 år
Rogaland	3,1 kg P/dekar	3 kg P/dekar	2,7 kg P/dekar
Troms og Finnmark		2,5 kg P/dekar	
Resten av landet	2,8 kg P/dekar	2,5 kg P/dekar	2,3 kg P/dekar

- Felles grense for alle gjødselslag, inkl. mineralgjødsel
- Valgmulighet om balansegjødsling
- Adgang til høyere fosfortilførsel for særlig fosforkrevende vekster
- 2 kg P på innmarksbeite



# Balansegjødsling

Følge krav om å ikke tilføre mer fosfor enn avlingen tar ut, dvs.



- at forholdet mellom fosfor som tilføres og tas ut er 1:1 eller bedre
- at balansen kan dokumenteres

Skal gjelde for 4-årsperiode av gangen, og det må foreligge dokumentasjon i en av to varianter:

- Jordprøver ved start og slutt som viser at fosfornivået ikke har steget
- Oversikt over fosforstrømmer inn til og ut av gårdsdriften

Meldeplikt

# Spredetidspunkt og lagerkapasitet



- Spredefrist i hovedsak 1. september, med krav om å høste eller etablere plantevekst etter siste spredning
- I landsdeler der vår/sommer er sen/kort, gis statsforvalterne adgang til å sette senere frist
  - Hensyntar jordbruket i mindre gunstige områder
  - Avlaste uforholdsmessig stor lagerbygging
- Statsforvalteren kan forskriftsfeste forlenga spredefrist der vekstsesongen begynner etter 1. mai
- Statsforvalteren kan fastsette strengere krav til spredetidspunkt i områder med dårlig vanntilstand

# Jordprøver



Flere bestemmelser inneholder krav om å inneha jordprøver:

- Valgmuligheten om å dokumentere fosforbalansen med jordprøver (§ 20)
- Godkjenning av fosfortilførsel  $> 3,5$  kg P/daa (§ 20)
- Krav om å avpasse gjødsling etter fosfornivåer i jord ved bruk av adgang til høyere fosfortilførsel for særlig fosforkrevende vekster (§ 21)
- Spredning av avløpsslam bare tillatt på areal med P-AL-nivå  $< 14$  mg/100 g jord (§ 22)
- Krav til gjødslingsplan inkl. jordprøver som ikke er eldre enn fire år (§ 26)

# § 29 om selve kravet til jordprøver

- Jordprøver skal være representative mhp. Jordvariasjon, størrelse, form på arealet
- Utføres og analyseres av kvalifisert aktør
- Resultater skal innrapporteres av jordbruksforetak til offentlig register.

# Ymse

Også regulering for å redusere avrenning fra

- Dyrehold utomhus ( § 6)
- Siloanlegg og rundballer ( § 9)
- Veksthus ( § 10 og § 11)
- § 7: krav om dekke på lager for svinegjødsel
- § 8: Bakkelagring av faste gjødselslag fortsatt tillatt,
  - Krav til plassering og tidsavgrensning (unngå skjult deponi)
  - Fjørfegjødsel lagret på bakken skal skjermes mot overflatevann og nedbør

# Plan og journal



- Krav om plan for gjødsling – mye som gjeldende bestemmelser
- Inkl. krav om jordprøver som ikke er eldre enn fire år
- Krav til journal over faktisk disponering av gjødsla

# Registreringsplikter

- Godkjent innmarksbeite i offentlig register med kartbeskrivelse, jf. § 16
- Valgmulighet for P-grense, jf. § 20 skal meldes til offentlig register
- Adgang til høyere fosfortilførsel i offentlig register, jf. § 21.
- Melding om bruksstedet mv. for avløpsslam, jf. § 23.
- Å bortskaffe organisk gjødsel i mengder utover 75 kg fosfor skal registreres med opplysninger om type, mengde og mottaker gjødsel, ref. § 27
- Krav om å inneha jordprøver, med koordinatfesting av prøvestedet og der resultatene skal registreres i offentlig register, ref. § 29
- Ev. krav i regional forskrift etter § 31 bokstav f) om digital innrapportering av opplysninger om mottak av gjødsel > 75 kg P og gjødslingsjournal

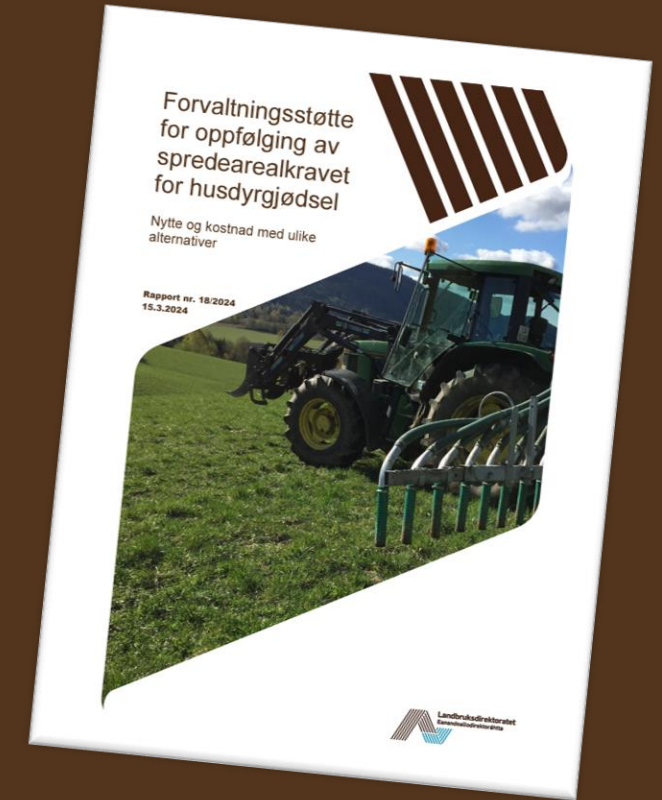
# Forvaltning og oppfølging

- Mangelfull oppfølging av dagens regelverk
- Kommunen vil fortsatt være tilsynsmyndighet
- Myndighet til å stille strengere/mer lempelige krav løftes til Statsforvalteren
- Landbruksdirektoratet som overordnet klagemyndighet – og avgjørelsene skal skje i samråd med Miljødirektoratet



# Utvikling av IT-verktøy og vegldening

- Utvikle enkel PowerBI-rapport
  - Ferdigstilles til 1.1.2025
  - 0,5 mill. kroner fra Jordbruksoppgjøret
- Kartbasert rapporteringssystem for spredeareal, gjødslingsjournal, jordprøver mm.
- Ldir har fått i oppdrag å utvikle veglendingsmateriell til forskriften



		Region :					Periode :				
Innmærksbeiter godkjent spredeareal omregnes til fulldyrka jord med faktoren 0,57							Beite utenom godkjent spredeareal				
Dyr	Kode	Dyreslag	Faktor	1. okt	1. mars	Sum P	Ant. dyr	Uker	Timer	Sum P	
Storfe	120	Melkekyr: avdrått under 7 tonn=>									
		Melkekyr: avdrått 7 – 9,5 tonn	15,00								
		Melkekyr: avdrått over 9,5 tonn=>									
	121	Ammekyr, kalvet de siste 15 måneder	8,00								
	119	Ungdyr, slaktevekt 320 kg v/ 18 mnd	5,00								
Sauer	145	Søyer, født i fjor eller tidligere	2,00								
	146	Værer, født i fjor eller tidligere	2,00								
	139	Melkesau, født i fjor eller tidligere	2,00								
	140	Melkegeiter	2,00								
Geit	142	Ammegeiter	2,00								
	115	Hester, under 3 år (i avl eller ikke)	3,00								
	116	Hester, 3 år og eldre (i avl eller ikke)	7,50								
	193	Hester i pensjon. Ant. beiteuker :									
Griser	155	Avlspurker, minst ett kull	6,00								
	155	Purkering: avlspurker i NAV	2,00								
	155	Purkering: satellitt. Ant. kull pr år:	1,80	Ant. dyreplasser:							
	156	Råner i avl	6,00								
	157, 158, 159	Unggrist til avl	1,60								
	Lev.db Solgte ungpurker/råner >50 kg/>15 uker	1,60									
184	Slaktegris: vekt < 130 kg	0,37									
	Slaktegris: vekt > 130 kg										
Sum P ved beite utenom spr. areal											
Godkjent spredeareal											
							Eierforhold	Dyrka jord	Overflate-dyrka	Godkjent beite	Sum daa
							Egen jord (PT)				
							Leid jord (PT)				
Sum											

Takk for meg!